

Sygn. akt I PK 96/06

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Teresa Flemming-Kulesza (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Katarzyna Gonera

SSN Józef Iwulski

w sprawie z powództwa R. B.

przeciwko Międzynarodowym Targom Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i
Spraw Publicznych w dniu 15 września 2006 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.

z dnia 4 sierpnia 2005 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. do
ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód R. B. domagał się zasądzenia od Międzynarodowych Targów Sp. z o.o. w K. odszkodowania w kwocie 42.360 zł za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem.

Pozwany pracodawca wniósł o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 13 grudnia 2004 r. oddalił powództwo.

Sąd ten ustalił, że powód zatrudniony był u strony pozwanej od 1 listopada 2002 r. a od 1 marca 2003 r. zajmował stanowisko Prezesa Zarządu pozwanej Spółki. W październiku 2003 r. doszło do spotkania władz udziałowca większościowego – E. - w którym to spotkaniu uczestniczył G. S. (zastępca przewodniczącego rady nadzorczej pozwanej Spółki), na którym zapadła decyzja o odwołaniu powoda z funkcji Prezesa Zarządu i rozwiązania z nim umowy o pracę. Po przygotowaniu dokumentów koniecznych do rozwiązania stosunku pracy oraz innych czynności z tym związanych, w dniu 24 października 2002 r. ok. godz. 12.00 G. S. i A. K. (członek rady nadzorczej) w restauracji „T.” poinformowali powoda o planowanej uchwale zgromadzenia wspólników dotyczącej odwołania go ze stanowiska Prezesa Zarządu i rozwiązania umowy o pracę. Na 10 minut przed zgromadzeniem wspólników w swoim gabinecie powód podpisał pismo zawierające oświadczenie o rozwiązaniu z nim umowy o pracę za wypowiedzeniem, oraz o zwolnieniu go z obowiązku świadczenia pracy. Powód miał oczekiwać na powrót G. S. ze zgromadzenia w towarzystwie A. K., jednakże wcześniej opuścił siedzibę Spółki. Na zgromadzeniu wspólników które odbyło się po 13.30 uchwała o odwołaniu powoda z funkcji Prezesa Zarządu została podjęta zwykłą większością głosów (gdyż taka była wymagana liczba głosów) a do jej podjęcia wystarczyły głosy udziałowca większościowego tj. E. Sąd Rejonowy przyjął, że strony ustaliły „rozwiązanie stosunku pracy za wypowiedzeniem, zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia, dalszą współpracę, wypłatę wysokich świadczeń pracowniczych, które później zrealizowano w postaci porozumień kompensacyjnych i umowy sprzedaży użytkowanego przez niego luksusowego samochodu”.

Powołując się na powyższe ustalenia Sąd Rejonowy uznał, że okoliczności sprawy wskazują, iż powód podpisał pismo rozwiązujące umowę o pracę przed odwołaniem go z funkcji „w wyniku consensusu”. Odwołanie powoda z funkcji

Prezesa Zarządu było więc tylko formalnością, skoro do podjęcia uchwały wystarczyły głosy wspólnika większościowego, który wcześniej podjął decyzję.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 42.360,00 zł. tytułem odszkodowania za nieuzasadnione i naruszające przepisy rozwiązanie umowy o pracę.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2005r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 42.360 zł oraz kwotę 2700 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji i przyjął je za własne, jednakże stwierdził, że Sąd Rejonowy wyciągnął z tych ustaleń niewłaściwe wnioski, co spowodowało wadliwość zaskarżonego apelacją wyroku.

Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 203 § 1 zd. 2 KSH odwołanie członka zarządu uchwałą wspólników nie pozbawia go roszczeń ze stosunku pracy. Powoda z pozwana spółką łączył z jednej strony stosunek organizacyjno-prawny „wynikający z faktu powołania” a z drugiej strony umowa o pracę. Rozwiązując umowę o pracę zawartą na czas nieokreślony, pracodawca w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę lub o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinien wskazać przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy. Przyczyna ta powinna być rzeczywista, prawdziwa i konkretna. Dlatego też nie można uznać za taką, przyczynę która nie istniała przed złożeniem przez pracodawcę oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony. Oświadczenie pracodawcy stwierdzające, że przyczyną wypowiedzenia pracownikowi umowy o pracę jest odwołanie z funkcji prezesa zarządu przez zgromadzenie wspólników Spółki, zostało powodowi złożone przed odbyciem gromadzenia wspólników a dopiero na tym zgromadzeniu podjęto uchwałę o odwołaniu powoda z funkcji prezesa zarządu. Doszło zatem, według Sądu Okręgowego, do naruszenia przepisu art. 30 § 4 k.p., co wypełniło przesłanki z art. 45 § 1 k.p., i uzasadniało zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd ten dodał, że wobec uchybień formalnych jakiegokolwiek rozważania co do merytorycznych zastrzeżeń wobec osoby

powoda, które były szeroko naświetlane przez pozwanego jako tło wydarzeń, należało uznać za bezprzedmiotowe.

Od wyroku Sądu Okręgowego pozwany wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego:

- art. 30 § 4 kodeksu pracy poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie art. 45 § 1 k.p.;

- art. 45 § 1 kodeksu pracy poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w związku z art. 8 k.p.;

2. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 382 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 217 § 2 k.p.c. art. 299 k.p.c., które miało istotny wpływ na wynik sprawy.

Wskazując na powyższe wniesiono o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego z dnia 4 sierpnia 2005 r. wydanego w sprawie sygn. akt [...]. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, w tym za postępowanie kasacyjne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, powód wniósł o oddalenie kasacji, gdyż – jego zdaniem - nie ma ona usprawiedliwionych podstaw; zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ma uzasadnione podstawy obejmujące zarzuty naruszenia prawa materialnego. Sad Okręgowy ocenił, że pracodawca naruszył art. 30 § 4 Kodeksu pracy przez wskazanie przyczyny, która nie spełnia wymagania rzeczywistości, konkretności i prawdziwości, gdyż przyczyna ta (odwołanie z funkcji prezesa zarządu Spółki) „nie istniała przed złożeniem przez pracodawcę oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę”. W konsekwencji, w ocenie Sądu Okręgowego, wypowiedzenie narusza przepisy o wypowiedzaniu umów o pracę w rozumieniu art. 45 § 1 k. p. Dokonana przez Sąd drugiej instancji wykładnia art. 30 § 4 k. p. nie może być zaaprobowana. Z przepisu tego wynika obowiązek pracodawcy wskazania w oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyny tej jednostronnej czynności. Pracodawca nie wywiązuje się z tego obowiązku wówczas, gdy w ogóle nie podaje przyczyny albo gdy podana przyczyna nie jest dostatecznie skonkretyzowana. Można też przyjąć, że nie może to być przyczyna dowolna, lecz

taka, która rzeczywiście motywowała wypowiedzenie. Tylko w tym sensie chodzi o prawdziwość przyczyny podanej pracownikowi przez pracodawcę. Nie można więc uznać, że strona pozwana naruszyła art. 30 § 4 k.p., gdyż wskazana w jej oświadczeniu woli przyczyna (odwołanie z funkcji prezesa zarządu Spółki) jest niedostatecznie konkretna, niezrozumiała dla powoda lub nierzeczywista. Podana powodowi przyczyna spełnia te wszystkie cechy. Sąd Okręgowy bezpodstawnie upatruje naruszenia art. 30 § 4 k. p. w tym, że podana przyczyna ziściła się po złożeniu oświadczenia powodowi. Ten problem nie dotyczy jednak zgodności z prawem dokonanego wypowiedzenia lecz jego zasadności (w rozumieniu art. 45 § 1 k.p.). Istotnie, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wypowiedziany był pogląd, że okoliczności uzasadniające wypowiedzenie powinny istnieć przed zawiadomieniem właściwego organu związkowego o zamiarze wypowiedzenia, a więc tym bardziej przed złożeniem oświadczenia pracownikowi (por. tezę XII uchwały pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 czerwca 1985 r. III PZP 10/85 (OSNCP 985, z. 11, poz. 164), jednakże w późniejszym orzecznictwie przyjmowano, że rzeczywistą przyczyną wypowiedzenia jest również ta, która ma ziścić się w nieodległym terminie a zwłaszcza ta, która spełni się w okresie wypowiedzenia. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2001 r. I PKN 325/00, OSNP 2003, z. 1, poz. 8). Wydaje się, że sprzeczność między tymi stanowiskami jest w znacznej mierze pozorna. Przyczyny wypowiedzenia odnoszące się do bliskiej przyszłości w pewnym sensie już „istnieją” w rozumieniu przywołanej tezy uchwały, mogą być bowiem na tyle pewne, że istnieją w sensie rzeczywistej motywacji działania pracodawcy. Tezy uchwały z 27 czerwca 1985 r. nie można rozumieć dosłownie. W przypadku likwidacji stanowiska pracy jak również w przypadku likwidacji pracodawcy (które to okoliczności – jak się przyjmuje – stanowią dostateczną przyczynę wypowiedzenia) nie można racjonalnie oczekiwać, że wypowiedzenie zasadne może nastąpić już po „zaistnieniu” tych przyczyn. Analogiczna sytuacja miała miejsce w przypadku oświadczenia składanego powodowi na kilkanaście minut przed rozpoczęciem zgromadzenia wspólników i w sytuacji pewności wspólnika większościowego co do wyniku głosowania jego wniosku o odwołanie powoda z funkcji prezesa. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy nie można pominąć również elementów porozumienia stron stosunku pracy, które miało miejsce przy składaniu powodowi oświadczenia o wypowiedzeniu, a które wynikają z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, zaakceptowanych przez Sąd Okręgowy.

Strony uzgodniły wszystkie świadczenia ponadstandardowe na rzecz powoda, wynikające z rozwiązania stosunku pracy oraz inne szczegółowe kwestie z tym związane. Nie sposób zatem przyjąć, że wypowiedzenie w świetle dotychczas dokonanych ustaleń faktycznych jest nieuzasadnione w rozumieniu art. 45 § 1 k.p.

Z tych przyczyn podniesione w skardze zarzuty naruszenia prawa materialnego okazały się zasadne. Zarzuty naruszenia prawa procesowego odnosiły się do kwestii, które nie mają w tej sytuacji istotnego znaczenia. Stan faktyczny sprawy nie jest sporny w kluczowych kwestiach, okoliczności niejako poboczne miałyby znaczenie gdyby doszło do potrzeby oceny zgodności roszczenia powoda z zasadami współżycia społecznego.

Zaskarżony wyrok podlegał zatem uchyleniu a sprawa przekazaniu do ponownego rozpoznania na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.